

Małopolskie w Diagnozie Społecznej 2015

O wynikach tegorocznej Diagnozy

Od 2000 roku prof. Janusz Czapiński z zespołem bada warunki i jakość życia Polaków. Badanie "Diagnoza Społeczna" jest realizowane cyklicznie, co dwa lata.

W badaniu są uwzględniane ważne aspekty życia gospodarstw domowych i ich członków – zarówno ekonomiczne (np. dochód, zasobność materialna, oszczędności, kredyty), jak i pozaekonomiczne (np. edukacja, leczenie, dobrostan psychiczny, styl życia, zachowania patologiczne, uczestnictwo w kulturze, korzystanie z nowoczesnych technologii komunikacyjnych i wiele innych).

Najważniejsze wnioski z badania „Diagnoza Społeczna 2015”:

1. W 2015 większość wskaźników warunków i jakości życia znalazła się na najwyższym, od 1991 roku, poziomie.
2. W stosunku do 2013 roku wzrósł o 3,1 pp. (do 83,6) procent Polaków *bardzo i dosyć szczęśliwych*; 81,5 proc. (o 2,6 pp. więcej niż dwa lata wcześniej) pozytywnie ocenia całe swoje dotychczasowe życie.
3. Realny dochód gospodarstw domowych wzrósł w stosunku do 2013 r. o ponad 12%, a dochód osobisty o 10% .
4. Wzrósł z 76 do 81% odsetek gospodarstw domowych deklarujących, że stałe dochody pozwalają zaspokoić bieżące potrzeby; wzrosło też wyposażenie gospodarstw w różnego rodzaju dobra, spadł odsetek zadłużonych (z 40,0% w 2011 roku do 31,5% w 2015).
5. Wzrósł procent posiadających oszczędności, choć nadal przeważają gospodarstwa, które ich nie posiada (prawie 57%).
6. Nastąpił wzrost satysfakcji z większości aspektów życia. Najsilniej wzrosło zadowolenie z sytuacji w kraju, z perspektyw na przyszłość i z sytuacji finansowej rodziny.
7. Maleje rozwarstwienie ekonomiczne polskiego społeczeństwa. Nierówność rozkładu dochodów gospodarstw domowych mierzona współczynnikiem Giniego systematycznie spada. Wartość tego współczynnika w 2009 r. wyniosła 0,318, w 2011 r. - 0,307, w 2013 r. - 0,305 a w 2015 r. - 0,283 i kształtuje się znacznie poniżej średniej dla 27 krajów Unii Europejskiej (która w 2013 roku wynosiła 0,301, a według wstępnych szacunków na 2015 rok - 0,306).
8. Pojawiły się niewielkie oznaki budowy społeczeństwa obywatelskiego. W porównaniu z wcześniejszymi edycjami badania zwiększył się odsetek osób ufających innym ludziom (z 12% w 2013 r. do 15% w 2015 r.). Wzrosła również nieco wrażliwość na

naruszanie dobra wspólnego, ale w dalszym ciągu niemal połowa obywateli jest obojętna na akty naruszania dóbr publicznych.

9. Nieco spadły, niezmiennie niskie od początku transformacji i jedne z najniższych w Europie, wskaźniki kapitału społecznego: tolerancji i skłonności do zrzeszania się.
10. Średni dochód netto w 2015 r. wyniósł w badanych gospodarstwach w przeliczeniu na osobę 1 549 zł.
11. Poniżej granicy skrajnego ubóstwa żyło r. 3,3 proc. gospodarstw domowych w 2015 r. (o 1,8 pp. mniej niż dwa lata wcześniej).
12. W latach 2013-2015 sytuacja na rynku pracy wyraźnie się poprawiła. Stopa bezrobocia spadła poniżej 8% a wraz z nią wzrosła aktywność zawodowa, co zrównoważyło niekorzystny trend spadku ludności w wieku produkcyjnym. Niemniej w dalszym ciągu utrzymywał się najwyższy w Unii Europejskiej odsetek pracujących na podstawie różnego typu umów czasowych. Zatrudnieni w ten sposób stanowili blisko 30% wszystkich pracujących w gospodarce.

Małopolska na tle innych województw

- * Województwami o **najwyższej ogólnej jakości życia** były w 2015 r. **małopolskie**, pomorskie i wielkopolskie, a o najniższej jakości życia – świętokrzyskie, łódzkie i zachodniopomorskie. W przekroju największych miast najlepiej żyje się mieszkańcom Poznania, Zielonej Góry i **Krakowa**, a najgorzej mieszkańcom Kielc, Opola i Rudy Śląskiej.

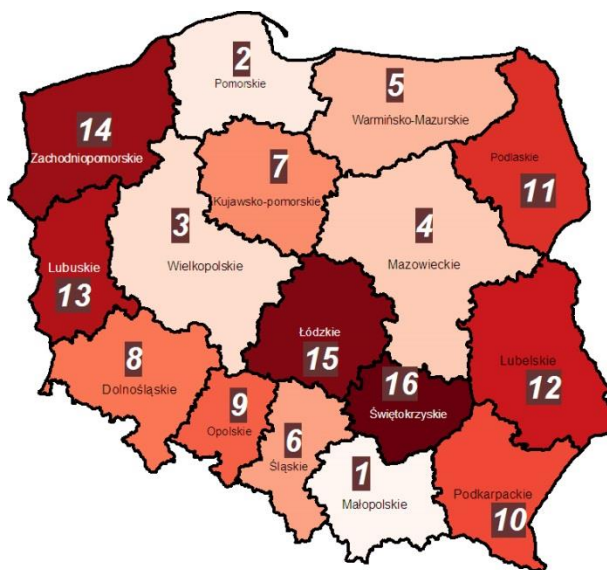
Do zbadania jakości życia wyliczono wartość wskaźników w 8 wymiarach życia:

kapitał społeczny	dobrostan psychiczny	dobrostan fizyczny	dobrostan społeczny	poziom cywilizacyjny	dobrobyt materialny	stres życiowy	patologie
<ul style="list-style-type: none"> • aktywność na rzecz społeczności lokalnej • udział w wyborach 	<ul style="list-style-type: none"> • poczucie szczęścia • ocena minionego roku 	<ul style="list-style-type: none"> • stopień niepełnosprawności • natężenie stresu związanego ze zdrowiem 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przyjaciół 	<ul style="list-style-type: none"> • poziom wykształcenia • posiadanie nowoczesnych urządzeń komunikacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • liczba posiadanych przez gospodarstwo dóbr i urządzeń 	<ul style="list-style-type: none"> • związany z wychowaniem dzieci 	<ul style="list-style-type: none"> • nadużywanie alkoholu • używanie narkotyków

Małopolska jest jednym z 4 regionów (obok mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego, kujawsko-pomorskiego i lubelskiego), w których w ostatnich 8 latach najbardziej wzrosła jakość życia.

Natomiast, podregion krakowski najsilniej awansował spośród innych podregionów w ostatnich dwóch latach (z 14 na 3 miejsce).

Mapa 1. Ranking województw w obszarze: jakość życia

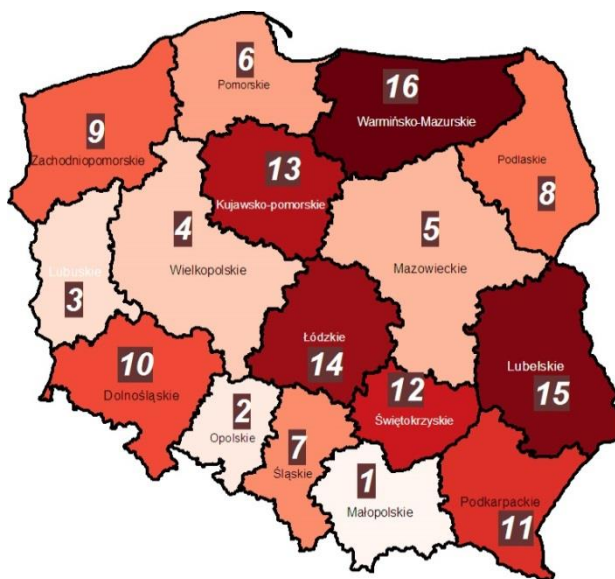

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy Społecznej 2015

- * Województwami o **najwyższym poziomie warunków życia** były w 2015 r. województwa **małopolskie**, opolskie, lubuskie i wielkopolskie, a o najniższym warmińsko-mazurskie, lubelskie, łódzkie i kujawsko-pomorskie.

Analiza porównawcza **warunków życia** w układzie wojewódzkim była rozpatrywana pod kątem finansowych możliwości gospodarstw domowych zaspokojenia potrzeb w wybranych obszarach. Jeśli więc badacze mieli do czynienia z brakiem odczuwania tych potrzeb, powodowało to brak trudności finansowych w tym zakresie.

Mapa 2. Ranking województw w obszarze: warunki życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy Społecznej 2015

Hierarchia województw ze względu na **poziom zaspokojenia potrzeb w poszczególnych obszarach warunków życia** była zróżnicowana.

Tabela 1. Ranking województw w poszczególnych obszarach warunków życia

	Dochody	Wyżywienie	Zasobność materialna	Warunki mieszkaniowe	Kształcenie dzieci	Ochrona zdrowia	Uczestnictwo w kulturze	Wypoczynek
Dolnośląskie	3	13	11	7	11	16	16	6
Kujawsko-pomorskie	14	14	15	13	7	6	11	7
Lubelskie	15	12	7	16	14	5	10	11
Lubuskie	4	6	13	8	1	4	3	3
Łódzkie	9	5	10	15	15	13	15	14
Małopolskie	5	2	4	2	6	2	5	4
Mazowieckie	1	8	9	4	12	9	4	1
Opolskie	11	3	2	9	3	1	1	5
Podkarpackie	16	15	5	3	4	15	8	16
Podlaskie	10	7	1	11	5	12	12	13
Pomorskie	2	11	12	5	9	3	7	10
Śląskie	6	4	14	1	10	8	14	12
Świętokrzyskie	13	9	3	12	2	10	13	15
Warmińsko-mazurskie	12	16	16	14	16	14	6	9
Wielkopolskie	8	1	8	10	8	7	2	2
Zachodniopomorskie	7	10	6	6	13	11	9	8

- * W przekroju regionalnym najbardziej **religijnymi** województwami są: podkarpackie, **małopolskie**, opolskie i lubelskie, w których, z wyjątkiem opolskiego, przeważa silnie zakorzeniona od wielu pokoleń ludność; najmniej religijnymi województwami są: zachodniopomorskie, łódzkie, i warmińsko-mazurskie.
- * Zróżnicowanie w **dostępie do internetu** jest nieco mniejsze niż przed dwoma laty. Obecnie najlepsza sytuacja jest w województwie **małopolskim** i pomorskim (77%). Najmniej podłączonych do internetu gospodarstw domowych jest w województwie świętokrzyskim (65%), łódzkim i lubelskim (66%).
- * W obszarze **dochodów netto na osobę** Małopolska zajmuje 6. miejscu w kraju.

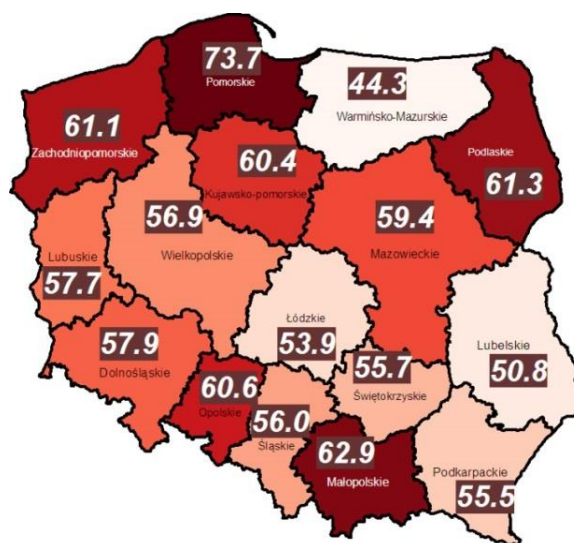
Mapa 3. Dochody netto na osobę według województw

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy Społecznej 2015

- * Stosunkowo najwięcej zadowolonych z miejsca zamieszkania jest w województwie pomorskim oraz w **małopolskim**. Wśród dużych miast dominuje Gdynia (87,2%) dystansując następane miasta: Gdańsk (79,2%), Toruń (73,1%) i Kraków (70,5%). W przekroju podregionów prym wiedzie słupski (86,6% zadowolonych), za nim grudziądzki (78%) i gdański (77,8%). Na drugim krańcu znajdują się tarnowski, przemyski i elbląski (poniżej 40% zadowolonych). Najwięcej zadowolonych mieszkańców zyskały takie regiony jak grudziądzki, oświęcimski, szczeciński, sandomiersko-jędrzejowski, katowicki, wałbrzyski i lubelski, a najwięcej procentowo straciły tarnowski, przemyski, elbląski, chełmsko-zamojski, sieradzki i leszczyński.

Mapa 4. Zadowolenie z życia w miejscowości zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Diagnozy Społecznej 2015

- * Najwyższy udział gospodarstw **uzyskujących pomoc zewnętrzną** był w województwach warmińsko-mazurskim (19,7%), podkarpackim (13,8%) i kujawsko-pomorskim (12,4%), najniższy zaś — w **małopolskim** (5,8%), wielkopolskim (7,5%) i dolnośląskim (8,0%). Widać, że zakres korzystania z pomocy zewnętrznej jest największy w najbiedniejszych województwach.
- * W przekroju regionalnym najkorzystniej **bilans reform po 1989 roku** widzą mieszkańcy województwa warmińsko-mazurskiego, co zakrawa na paradoks, jako że jest to jedno z najbiedniejszych województw z najwyższym wskaźnikiem bezrobocia. Znacznie lepiej od innych oceniają także reformy mieszkańcy województwa pomorskiego, nieco lepiej śląskiego i zachodniopomorskiego, a gorzej **małopolskiego**, podkarpackiego i podlaskiego.

We wszystkich edycjach badania „Diagnozy Społecznej” zdecydowanie przeważają oceny negatywne nad pozytywnymi w kontekście oceny reform wdrożonych po 1989 roku. Wynika to ze znanego w psychologii efektu negatywności: strata oddziałuje silniej na emocje i utrwała się bardziej w pamięci niż zysk; nawet gdyby bilans efektów wielu reform był dla jednostki zerowy, jej oceny pozostaną pod znacznie większym wpływem strat niż zysków.